

Research Paper

Modeling the Relationship Between Interpersonal Trust, Mentalizing Capacity, Conflict Resolution Styles, and Internal Working Models Of Attachment in Iranian Couples

Sara Babaei¹ , *Mahmoud Dehghani² , Komeil Zahedi Tajrishi³

1. Department of Clinical Psychology, School of Behavioral Sciences and Mental Health (Tehran Institute of Psychiatry), Iran university of Medical Science, Tehran, Iran.

Use your device to scan and read the article online

Citation Babaei S, Dehghani M, Zahedi Tajrishi K. [Modeling of Interpersonal Trust In Married Couples Based on Mentalization Capacity, Conflict Resolution Styles and Internal Working Models (Persian)]. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2023; 29(3):304-319. <http://dx.doi.org/10.32598/ijpcp.29.3.4680.1>

<http://dx.doi.org/10.32598/ijpcp.29.3.4680.1>

Received: 29 Jul 2023

Accepted: 15 Oct 2023

Available Online: 01 Oct 2023

Key words:

Couples, Interpersonal trust, Conflict resolution, Mentalizing, Attachment

ABSTRACT

Objectives Interpersonal trust between couples is the most important component of long-lasting and happy marriage. In this study, we aim to investigating the relationship of mentalizing capacity in Iranian couples with their interpersonal trust, considering the mediating role of conflict resolution styles and the moderating role of internal working model of attachment.

Methods This is an applied descriptive study using the structural equation modeling method. participants were 349 couples aged 18-45 living in Tehran, Iran, with at least one year of marriage and at least a high school diploma, who were selected using a convenience sampling method. The data collection tools were the interpersonal relationship scale, the reflective functioning questionnaire, the Rahim organizational conflict inventory-part two, and the relationship scales questionnaire. Statistical analysis was done in SPSS software, version 22 and PLS version 3.

Results The values of fit indices showed a good fit of the initial model. After the removal of non-significant paths, the results showed a good fit of the final model (standardized root mean squared residual index=0.017, normalized fit index=0.985, goodness-of-fit index=0.386).

Conclusion The mentalizing capacity of couples has a direct relationship with their conflict resolution styles. Their conflict resolution styles have a direct relationship with their interpersonal trust. The mentalizing capacity of couples has both direct and indirect relationships (mediated by conflict resolution style) with their interpersonal trust. Only the preoccupied internal working model of attachment has a moderating role in the relationship between the mentalizing capacity and conflict resolution styles of Iranian couples.

* Corresponding Author:

Mahmoud Dehghani, Assistant Professor.

Address: Department of Clinical Psychology, School of Behavioral Sciences and Mental Health (Tehran Institute of Psychiatry), Iran university of Medical Science, Tehran, Iran.

Tel: +98 (912) 7224807

E-mail: dehghani.m@iums.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Trust is one of the most important components of relationships between family members, friends and colleagues, especially intimate partners, and the satisfaction with the relationship is highly related to the trust between the partners [1]. Marital satisfaction, which has been investigated in many studies, cannot be a good measure for the long-term romantic relationship quality, but trust can be a better predictor of a satisfied and long-term relationship [2]. Less attention has been paid to the importance of dynamic factors in the relationship between couples [3]. By adopting a dynamic model of trust called “dyadic trust”, we aim to investigate the possible underlying factors such as mentalizing capacity, affecting the trust among Iranian couples. We also investigate that whether conflict resolution styles of couples can play a mediator role between their mentalizing capacity and interpersonal trust. Furthermore, we explore whether internal working model of attachment can moderate the relationship between trust, mentalizing capacity, and conflict resolution styles in our proposed model.

Methods

This is an applied descriptive study using the structural equation modeling (SEM) on 370 married couples who were living in Tehran, Iran, with age 18-45, at least a high school diploma, and a marriage duration of at least 1 year. Sampling was done using a convenience method and based on the entry criteria. The used instruments were the interpersonal relationship scale (IRS), the reflective functioning questionnaire (RFQ), the Rahim organi-

zational conflict inventory, part two (ROCI-II), and the relationship scales questionnaire (RSQ). At the end, 21 participants were excluded because they had answered less than 20% of questions or to questions. Then, the data were analyzed in SPSS software, version 22 and PLS version 3. To investigate the relationship between variables, Pearson’s correlation test was used.

Results

The mean age of the participants and the their marriage duration were 34.75 ± 6.69 years and 123.04 ± 86.70 months. The gender and education status of the participants are presented in Table 1. The mean scores of the study variables are shown in Table 2.

Most of the variables had a significant correlation with each other. The values obtained for the skewness and kurtosis of the variables indicated the normality of data distribution. Mardia’s normalized multivariate kurtosis value was also used to check the multivariable normality [4], whose results showed that the assumption of multivariate normality was also established. At first, the study model was analyzed using analysis of covariance (maximum likelihood estimation) in AMOS. The results showed that the model could not be implemented. Therefore, it was carried out in PLS v.3 software. To assess the fitness of the proposed structural model, standardized root mean squared residual index (SRMR), normalized fit index (NFI) and goodness-of-fit index (GOF) were calculated [5]. The results for showed the good fit of the initial model. After removing the non-significant paths, the values for SRMR (0.017), NFI (0.985), and GOF (0/386) indicated the optimal fit of the final model (Figure 1).

Table 1. Distribution of participants based on gender and educational level

Variables		No. (%)
Gender	Women	239(68.50)
	Men	110(31.50)
Educational level	Diploma	60(16.19)
	Associate degree	27(7.74)
	Bachelor’s degree	124(35.53)
	Master’s degree	89(25.50)
	PhD	49(14.04)

Table 2. Mean scores of the study variables

Variables	Max	Min	Mean±SD
IRS	125	19	89.00±20.87
Predictability	35	6	21.22±5.33
Dependability	5	5	26.45±7.12
Faith	56	8	41.31±10.87
RFQ	98	29	66.13±12.00
Certainty	63	10	39.79±10.34
Uncertainty	35	7	26.57±5.19
ROCI-II	131	70	97.59±9.53
Integrating	35	17	29.91±3.63
Dominating	28	6	17.69±4.48
Obliging	25	5	13.57±4.26
Avoiding	20	8	15.47±2.11
Compromising	30	8	20.93±3.68
RSQ- Secure	22	6	15.41±2.97
RSQ- Fearful	20	4	13.16±3.12
RSQ- Preoccupied	19	4	11.62±2.50
RSQ - Avoidant	25	6	17.50±2.90

Iranian Journal of
PSYCHIATRY AND CLINICAL PSYCHOLOGY

Conclusion

According to the results, the direct and positive relationship of mentalizing capacity with conflict resolution styles of couples was confirmed. The mentalizing capacity in a

person is formed in infancy and based on attachment to caregivers. In this way, the person learn how to communicate with self and significant others [6]. The lack of proper communication can create high tension in a child. In this regard, instead of activation of controlled mentalizing, au-

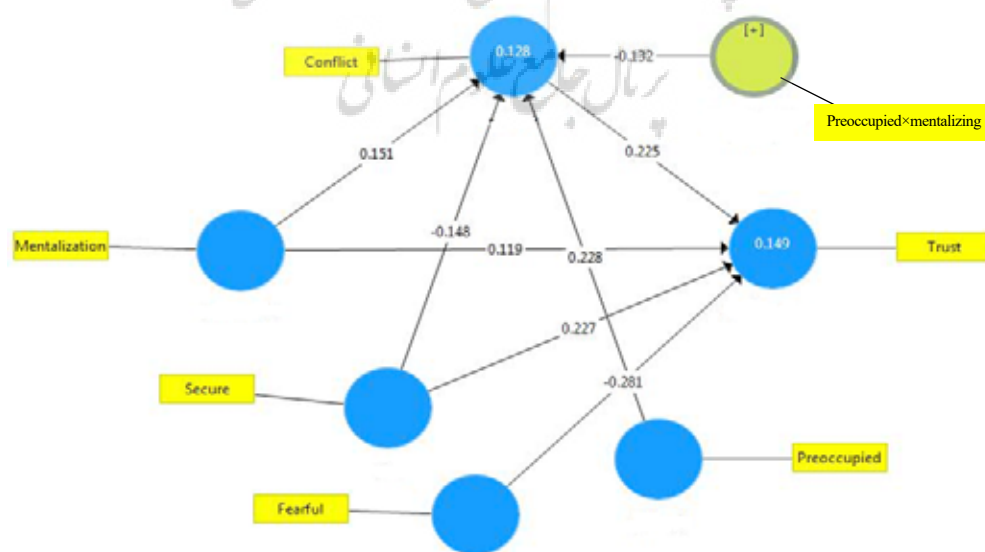

Figure 1. The final study model with standardized path coefficients

Iranian Journal of
PSYCHIATRY AND CLINICAL PSYCHOLOGY

tomatic mentalizing is activated, which is associated with impaired self-regulation, emotion dysregulation, and use of inappropriate problem solving methods in future relationships with others [7].

On the other hand, the direct and relationship of conflict resolution styles with interpersonal trust between couples was confirmed. Based on dyadic trust model [8], by repeating constructive communication behaviors, couples perceive each other's behavior as stable and trustworthy [8]. Therefore, it can be said that the conflict situation and how couples resolve it can affect the couples' trust in each other.

The results also showed that mentalizing capacity had both direct relationship and indirect relationship (by the mediation of conflict resolution styles) with interpersonal trust between couples. By development of a secure attachment, a controlled mentalizing can be formed [5], which can lead to a more sensitive manner and having a more stable behavior in adulthood in romantic relationships [9]. Therefore, when controlled mentalizing is activated in conflictual relational situations, this can help partners to behave in a way that can increase trust in each other [10, 11].

The attachment system works like a regulatory system in difficult situations. initial Insecure relationships would lead to destructions in managing stressful situations and also the capacity for mentalization [12]. So in times of stressful relational situations changing from controlled mentalization to automatic mentalization can be resulted and effect the problem solving in communications [12-14].

In contrast with previous studies, our results showed that only the preoccupied internal working model of attachment had a moderating role in the relationship between mentalizing capacity and conflict resolution of couples. Other attachment styles could not significantly moderate other relations in our model. This non-significant effect may be due to the special nature of attachment styles in adulthood, existence of some questions that may divert people's minds to people other than their spouse, the change of internal working model components according to current relationships and experiences, and the difference in the methods people with different internal working patterns use to indicate interpersonal problems.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

This study was approved by the ethics committee of [Iran University of Medical Sciences](#) (Code: IR.IUMS.REC.1401.501).

Funding

This study was extracted from the thesis of Sara Babaei in clinical psychology approved by the [School of Behavioral Sciences and Mental Health, Iran University of Medical Sciences](#). This research received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Authors contributions

Conceptualization, methodology, data collection, data analysis and writing original draft: Sara Babaei; editing & review, and supervision: Mahmoud Dehghani and Komeil Zahedi Tajrishi

Conflicts of interest

The authors declare no conflict of interest

Acknowledgments

The authors would like to thank all the participants for their cooperation in this study.

This Page Intentionally Left Blank

پښتونستان د علومو او انساني مطالعاتو د مرستې
پرتال جامع علومو انساني

مقاله پژوهشی

مدل‌یابی اعتماد بین فردی زوجین براساس ظرفیت ذهنی‌سازی، حل تعارض و الگوی کاری درونی

سارا بابائی^۱، *محمود دهقانی^۱، کامیل زاهدی تاجریشی^۱

۱. گروه روانشناسی بالینی، دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان (انستیتو روان‌پزشکی تهران)، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

Use your device to scan
and read the article online

Citation Babaei S, Dehghani M, Zahedi Tajrishi K. [Modeling of Interpersonal Trust In Married Couples Based on Mentalization Capacity, Conflict Resolution Styles and Internal Working Models (Persian)]. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2023; 29(3):304-319. <http://dx.doi.org/10.32598/ijpcp.29.3.4680.1>

<http://dx.doi.org/10.32598/ijpcp.29.3.4680.1>

چکیده

اهداف: اعتماد یکی از مؤلفه‌های بسیار مهم در دوام و کیفیت روابط زناشویی به حساب می‌آید. بنابراین بررسی عوامل ارتباطی مؤثر بر آن اهمیت پیدا می‌کند. از این رو در این پژوهش به بررسی اثر ظرفیت ذهنی‌سازی زوجین بر اعتماد بین فردی آنان با نقش واسطه‌ای شیوه حل تعارض و اثر تعدیل‌کنندگی الگوهای کارکرد درونی پرداخته شده است.

مواد و روش‌ها: مطالعه از نوع کاربردی توصیفی بود. ارتباط میان متغیرها نیز توسط روش مدل‌یابی معادلات ساختاری بررسی شد. ۳۴۹ نمونه از جامعه متأهلین سنین ۱۸ الی ۴۵ سال ساکن شهر تهران با حداقل ۱ سال تأهل و مدرک تحصیلی بالاتر از دیپلم به روش نمونه‌گیری در دسترس به سؤالات پرسش‌نامه‌های اعتماد بین فردی، پرسش‌نامه عملکرد بازتابی، پرسش‌نامه شیوه حل تعارض رحیم و پرسش‌نامه مقیاس‌های رابطه به صورت حضوری و مداد-کاغذی پاسخ دادند. داده‌ها برای تجزیه و تحلیل در نرم‌افزارهای آماری SPSS نسخه ۲۲ و PLS- نسخه ۳ مورد استفاده قرار گرفتند.

یافته‌ها: شاخص‌های برازش مدل اولیه حاکی از همانند بودن مدل بود. بنابراین حذف مسیرهای غیرمعنی‌دار مقادیر حاصل برای شاخص ریشه میانگین مربعات یا قیامانده استاندارد=۰/۰۱۷، شاخص نکوی برازش=۰/۹۸۵ و شاخص تناسب بهنجار=۰/۳۸۶ نشان‌دهنده برازش مطلوب مدل نهایی پژوهش بود.

نتیجه‌گیری: اثر مستقیم ظرفیت ذهنی‌سازی بر شیوه حل تعارض و اثر مستقیم شیوه حل تعارض بر اعتماد بین فردی در زوجین مورد تأیید واقع شد. همچنین اثر مستقیم ظرفیت ذهنی‌سازی و اثر غیرمستقیم آن از طریق میانجیگری شیوه حل تعارض بر اعتماد بین فردی معنی‌دار شد. اثر تعدیل‌کنندگی الگوهای کاری درونی نیز بر روابط ظرفیت ذهنی‌سازی و شیوه حل تعارض، شیوه حل تعارض و اعتماد بین فردی، ظرفیت ذهنی‌سازی و اعتماد بین فردی بررسی شد که تنها اثر تعدیل‌کنندگی الگوی کاری درونی دل‌مشغول بر رابطه میان ظرفیت ذهنی‌سازی و شیوه حل تعارض زوجین معنا دار شد.

تاریخ دریافت: ۰۷ مرداد ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۲۰ مهر ۱۴۰۲

تاریخ انتشار: ۰۹ مهر ۱۴۰۲

کلیدواژه‌ها:

زوجین، اعتماد بین فردی، حل تعارض، ذهنی‌سازی، دلبستگی

* نویسنده مسئول:

دکتر محمود دهقانی

نشانی: تهران، دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان (انستیتو روان‌پزشکی تهران)، گروه روانشناسی بالینی.

تلفن: ۰۲۲۲۴۸۰۷ (۹۱۲) ۹۸+

پست الکترونیکی: dehghani.m@iums.ac.ir

مقدمه

از جمله عواملی که می‌تواند مانند موقعیت‌های تشخیصی در رابطه عمل کند، تعارض است [۸، ۳]. تعارض به عدم وجود توافق و وجود ناسازگاری در اهداف، نیازها و خواسته‌ها میان شرکای عاطفی گفته می‌شود که رخدادی اجتناب‌ناپذیر است [۸]. طبق نظر برخی از پژوهشگران این حوزه، حل تعارض به انواع روش‌های ارتباطی گفته می‌شود که ممکن است فرد در موقعیت متعارض از آن‌ها استفاده کند [۵]. ام‌اف‌زور رحیم و بونوما ۵ سبک حل تعارض بین‌فردی را در دو بُعد مطرح ساختند: ۱. نگرانی درباره خود و ۲. نگرانی درباره دیگری.

اولی به این موضوع می‌پردازد که به چه میزان فرد تلاش بر برطرف‌سازی نگرانی‌های خود دارد و دومی به این مورد اشاره می‌کند که به چه میزان فرد دغدغه برطرف‌سازی نگرانی‌های دیگری را دارد [۹]. این دو بُعد اشاره به جهت‌گیری انگیزشی افراد حین تعارض دارد. ترکیب این دو بُعد منجر به پدید آمدن ۵ نوع شیوه حل تعارض می‌شود که زیربنای طرح پرسش‌نامه شیوه حل تعارض او است [۹]. این ۵ شیوه عبارت است از: سبک یکپارچگی، سبک مسلط، سبک ملزم‌شده، سبک اجتناب‌کننده و سبک مصالحه [۹]. باید توجه داشت که سبک درست و غلطی وجود ندارد و استفاده از هر سبک در موقعیت‌های خاصی می‌تواند راهگشا و مناسب تلقی شود [۹].

حال اهتمام به درک سبک و انگیزه‌های خود، به‌علاوه سبک و انگیزه‌های شریک عاطفی در شرایط تعارضی میان زوجین کمک شایانی به حل تعارض سازنده خواهد کرد [۵]. پژوهشگران توانایی درک این حالات درونی در خود و دیگران را ظرفیت ذهنی‌سازی می‌نامند [۱۰]. ذهنی‌سازی نوعی از فعالیت ذهنی تصویری است. این فرایند بیشتر پیش‌آگاه بوده و رفتار انسان را در قالب حالات ذهنی قصدمندان‌های مانند نیازها، تمایلات، احساسات، باورها، اهداف، مقاصد و دلایل درک و تفسیر می‌کند [۱۰].

فوناگی و بیتمن [۱۱]، ۸ بُعد برای ذهنی‌سازی قائل شده‌اند که در ۴ طیف قابل بحث هستند. این ابعاد عبارت است از: ۱. ذهنی‌سازی خودکار در برابر ذهنی‌سازی کنترل‌شده، ۲. ذهنی‌سازی مرتبط با خود در برابر ذهنی‌سازی مرتبط با دیگران، ۳. ذهنی‌سازی متمرکز بر درون در برابر ذهنی‌سازی متمرکز بر بیرون، ۴. ذهنی‌سازی شناختی در برابر ذهنی‌سازی عاطفی.

این ۸ بعد در سنجش بالینی نیز قابل تفکیک بوده و برای هر کدام مداخلات بالینی منحصر به فردی وجود دارد [۱۱]. اگرچه این ابعاد از لحاظ نظری و مفهومی تقسیم‌بندی شده‌اند، از نظر پایه‌های عصب‌شناختی و داده‌های تجربی به‌دست آمده با یکدیگر هم‌پوشانی بالایی نیز دارند [۱۱، ۱۲]. ذهنی‌سازی افراد را قادر می‌سازد تا هم بر حالات روانی خود و هم دیگری تأمل کنند [۱۰]. این ظرفیت، به‌عنوان پایه و اساس تعاملات اجتماعی در نظر گرفته شده است [۱۳].

اعتماد یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های روابط میان اعضای خانواده، شرکای عاطفی، دوستان و همکاران است و سلامت و رضایت از رابطه به میزان بسیار بالایی با اعتماد میان اعضای آن گروه مرتبط است [۱]. میزان اهمیت اعتماد در روابط را می‌توان به هنگام شکسته شدن آن مشاهده کرد [۲]. اینکه چگونه از بین رفتن اعتماد می‌تواند پایان یک رابطه عاطفی را پیش‌بینی کند. در پژوهش‌های مختلفی به اثرات شکسته شدن اعتماد و بروز پیامدهای ناخوشایند و ناگوار آن برای شرکای عاطفی، فرزندان و دیگران نزدیک اشاره شده است [۲]. علاوه بر مزیت‌های روانی-اجتماعی ناشی از ارتباطات مبتنی بر اعتماد، در پژوهش‌های مختلفی نیز به همبستگی مثبت میان اعتماد و سلامت جسمانی اشاره شده است [۱].

از طرفی، رضایت زوجین از رابطه که در اکثر پژوهش‌های حوزه زوجین به آن پرداخته شده است، نمی‌تواند ابزار خوبی برای سنجش کارکرد رابطه در طولانی‌مدت باشد، بلکه اعتماد می‌تواند پیش‌بین مناسب‌تری برای کیفیت و تداوم رابطه زوجین باشد [۳]. به‌علاوه به اهمیت عوامل پویا در رابطه زوجین کمتر توجه شده و بیشتر توجه پژوهش‌ها به سمت عوامل زمینه‌ای و صفت‌محور معطوف بوده است [۴]. در صورتی که عوامل پویا در رابطه می‌تواند بسیار تعیین‌کننده و شکل‌دهنده لحظه به لحظه آنچه در رابطه تجربه می‌شود، باشد. امروزه نیز پژوهش‌های بیشتری در جهت بررسی عوامل پویا و نه ایستا در روابط بین‌فردی انجام می‌شود [۴]. به همین دلیل بررسی عوامل زیربنایی احتمالی در کاهش یا افزایش میزان اعتماد در روابط بین‌فردی با در نظر گرفتن این عوامل پویا مانند ظرفیت ذهنی‌سازی، شیوه حل تعارض و همچنین داشتن دیدگاهی پویا به تحولات اعتماد مانند آنچه در این پژوهش بر آن تأکید شده است، اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند [۵].

تغییر و تحولات اعتماد در طی رابطه، دوام و یا از هم گسستن رابطه عاطفی را پیش‌بینی می‌کند [۵]. در مدل اعتماد متقابل رمیل و هولمز به این مسئله پرداخته شده است که افراد با تفاوت‌هایی در میزان اعتماد کردن/نکردن به دیگری وارد رابطه می‌شوند، اما چیزی که میزان اعتماد افراد به یکدیگر را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد، شیوه تعاملاتی است که بین طرفین جریان دارد. در این مدل بیان می‌شود که رفتار و ادراکات شرکای عاطفی در موقعیت‌های خاصی از رابطه که معمولاً افراد به ارزیابی شریک عاطفی خود می‌پردازند که به آن موقعیت‌های تشخیصی می‌گویند، به شکل‌گیری اعتماد در طرفین رابطه منجر می‌شود [۵-۷]. در این مدل تعریف اعتماد بدین صورت است: «اعتماد مجموعه‌ای از انتظارات و توقعاتی است که افراد نسبت به احتمال رخداد واقعه یا اعمالی از سوی شریک عاطفی‌شان در آینده دارند» و ۳ مؤلفه را شامل می‌شود: ۱. قابلیت پیش‌بینی‌پذیری، ۲. قابلیت اتکا، ۳. ایمان [۷].

تصادفی در پاسخ‌دهی به سؤالات بود و مطابق با این ملاک ۲۱ نمونه از پژوهش خارج شدند. سایر داده‌ها که شامل ۳۴۹ نمونه بود، جهت تجزیه و تحلیل در نرم‌افزارهای آماری SPSS نسخه ۲۲ و PLS نسخه ۳ مورد استفاده قرار گرفتند.

ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش

پرسش‌نامه عملکرد بازتابی

این پرسش‌نامه ابزاری خودگزارش‌دهی است که جهت سنجش توانمندی ذهنی‌سازی، فونگی و همکاران آن را تدوین کرده‌اند [۱۶]. نسخه اولیه این پرسش‌نامه جهت بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی آن طی ۳ مطالعه مورد استفاده قرار گرفته است. نتایج تحلیل عاملی تأییدی از مطالعات اول و دوم، ۲ عامل اطمینان^۵ (RFQ-C) و عدم‌اطمینان^۶ (RFQ-U) در رابطه با حالات روانی خود و دیگران را نشان داد [۱۶]. در پژوهش سوم تنها عامل اطمینان، دلبستگی ایمن را در نوزادان پیش‌بینی می‌کرد. از این پرسش‌نامه نسخه‌های ۲۶، ۴۶ و ۸ سؤالی موجود است. پرسش‌نامه مورد استفاده در این پژوهش نسخه ۲۶ سؤالی آن است که در ایران الهه دروگر [۱۷] و همکاران آن را هنجاریابی کردند و نشان دادند که تنها ۱۴ مورد از گزینه‌های این آزمون مناسب است و ۱۲ مورد از گویه‌ها ضریب همبستگی ضعیف با نمره کل آزمون دارند و این گویه‌ها نامناسب با ضریب تشخیص پایین از پرسش‌نامه نهایی حذف شدند. این پرسش‌نامه به صورت لیکرت ۷ درجه‌ای از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق نمره‌گذاری می‌شود. برای نمره‌گذاری مؤلفه اطمینان (گویه‌های ۱ الی ۹)، سؤالات به صورت مستقیم اندازه‌گیری می‌شوند و برای به دست آوردن مؤلفه عدم‌اطمینان (گویه‌های ۱۰ الی ۱۴) به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. در بررسی‌های صورت گرفته توسط فونگی و همکاران در نمونه‌های غیربالیینی، ثبات درونی این آزمون برای عامل RFQ-U و RFQ-C به ترتیب ۰/۶۳ و ۰/۶۷ گزارش شده است. در نمونه هنجار شده در ایران که توسط الهه دروگر و همکاران اعتباریابی شده، آلفای کرونباخ به ترتیب در عامل RFQ-C و RFQ-U به ترتیب ۰/۸۸ و ۰/۶۶ به دست آمده است [۱۷].

پرسش‌نامه شیوه حل تعارض استاندارد رحیم (ROCI-II)

ام افزولار رحیم در بررسی‌های خود و با بهره گرفتن از دو مدل مطرح شده توسط بلیک و موتون و توماس انواع شیوه حل تعارض را از طریق دو بُعد مطرح کرد. بُعد اول به میزانی که فرد تلاش می‌کند تا نگرانی‌های خود را برطرف سازد و بُعد دوم به میزانی که فرد تلاش می‌کند تا نگرانی‌های دیگری را برطرف سازد، می‌پردازد. ترکیب این دو بُعد به پدید آمدن ۵ نوع شیوه

از طرفی تعارض شدید و مداوم بین زوجین نیز موجب فعال‌سازی سیستم دلبستگی می‌شود. فعال شدن سیستم دلبستگی از طریق فراخوانی الگوهای کاری درونی افراد شیوه تعامل زوجین با یکدیگر را تحت تأثیر قرار می‌دهد [۱۴]. الگوهای کاری درونی بازنمایی‌کننده رابطه درونی شده افراد با مراقبین اولیه خود، میزان پاسخ‌دهی مراقبین به نیازهای اولیه آنان در کودکی و چگونگی پاسخ‌دهی آنان به پریشانی کودک در زمان‌های دشوار است که اثرات بسیار مهمی بر شیوه برقراری ارتباطات، به‌ویژه روابط عاشقانه در بزرگسالی دارد [۱۴].

فعال‌سازی سیستم دلبستگی در شرایط تعارضی موجب فعال‌سازی الگوهای کاری درونی می‌شود و تجارب گذشته مجدد فعال می‌شوند و شروع به اثرگذاری می‌کنند [۱۵]. به علاوه، دلبستگی ارتباط تنگاتنگی با اعتماد و ظرفیت ذهنی‌سازی دارد [۱۴، ۱۲، ۴]. حال با توجه به اثراتی که سیستم دلبستگی بر سایر متغیرهای این پژوهش دارد، می‌توان گفت ممکن است شرایط تعارضی از طریق فعال‌سازی الگوهای کاری درونی، ارتباطات میان متغیرهای پژوهشی را تحت تأثیر قرار دهد. از این رو در این پژوهش به این موضوع پرداخته شده است که آیا ظرفیت ذهنی‌سازی می‌تواند از طریق اثرگذاری بر چگونگی حل تعارض در زوجین، اعتماد بین فردی آنان را تحت شعاع خود قرار دهد؟ و آیا الگوهای کاری درونی که مؤلفه‌ای جدایی‌ناپذیر از اعتماد، ظرفیت ذهنی‌سازی و شیوه حل تعارض است، می‌تواند این ارتباطات را تعدیل کند؟

روش

این مطالعه یک طرح پژوهشی کاربردی توصیفی از نوع همبستگی است و ارتباط میان متغیرها توسط روش مدل‌یابی معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفته است. ملاک ورود نمونه‌ها به پژوهش شامل حداقل ۱ سال تأهل رسمی (عقد رسمی)، داشتن حداقل سن ۱۸ و حداکثر ۴۵ سال، ساکن بودن در شهر تهران یا کلیه خوابگاه‌های متاهلین دانشگاه‌های دولتی سراسر تهران و داشتن حداقل مدرک تحصیلی دیپلم. نمونه‌ها به روش نمونه‌گیری دردسترس جمع‌آوری شده‌اند. در مجموع ۳۷۰ نفر حاضر در این پژوهش که ملاک‌های ورود به پژوهش را داشتند، به سؤالات پرسش‌نامه‌های اعتماد بین فردی^۱، پرسش‌نامه عملکرد بازتابی^۲، پرسش‌نامه شیوه حل تعارض رحیم^۳ و پرسش‌نامه مقیاس‌های رابطه^۴ با رضایت شخصی و به صورت حضوری و مداد-کاغذی پاسخ دادند. ملاک خروج از پژوهش نیز پاسخ‌دهی به کمتر از ۲۰ درصد از گویه‌ها یا داشتن الگوی

1. Interpersonal Relationship Scale (IRS)
2. Reflective Function Questionnaire (RFQ)
3. Rahim's Conflict Resolution Method Questionnaire (ROCI-II)
4. Relationship Scales Questionnaire (RSQ)

5. Certainty

6. Uncertainty

هماهنگی با فرهنگ ایران در برخی گویه‌ها تغییراتی داشته است. آلفای کرونباخ کلیه پرسش‌ها در این پژوهش ۰/۷۳ گزارش شد و همبستگی برای زیرمقیاس‌های دل‌بستگی ایمن، اضطرابی و اجتنابی به ترتیب ۰/۴۱، ۰/۳۰، ۰/۴۱ به دست آمده است [۲۰].

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سن شرکت‌کنندگان و طول مدت ازدواج آنان به ترتیب سال و ماه در جدول شماره ۱ ارائه شده است. همچنین فراوانی و درصد فراوانی جنسیت و سطح تحصیلات شرکت‌کنندگان در جدول شماره ۲ قابل مشاهده است. شاخص‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه شامل میانگین، انحراف معیار، کمترین حد و بیشترین حد متغیرهای پژوهش نیز مورد بررسی قرار گرفتند که نتایج آن در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود. جهت بررسی رابطه بین متغیرها، همبستگی پیرسون بین همه متغیرها مورد بررسی قرار گرفت. اکثر متغیرهای پژوهش دارای رابطه معنی‌دار با یکدیگر بودند. این در صورتی بود که سبک دوری‌جو رابطه معنی‌داری با اعتماد بین فردی زوجین، ذهنی‌سازی و حل تعارض نداشت. مقادیر به دست آمده برای کجی و کشیدگی متغیرها حاکی از برقراری پیش فرض نرمال بودن در متغیرهای پژوهش بود و علاوه بر آن جهت بررسی پیش فرض نرمال بودن چندمتغیره از ضریب کشیدگی استاندارد شده مردبا^۱ استفاده شد.

این عدد در پژوهش حاضر ۴۷/۳۴۱ به دست آمد که کمتر از مقدار عددی ۹۸ است. با توجه به ضریب کشیدگی استاندارد شده مردبا به دست آمده، پیش فرض نرمال بودن چندمتغیره نیز برقرار بود [۲۱]. پس از اطمینان از برقرار بودن پیش فرض‌های معادلات ساختاری، داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار PLS نسخه ۳ مورد تحلیل قرار گرفت. مدل پژوهش در ابتدا به روش کوواریانس محور حداکثر بیشینه احتمال در نرم‌افزار AMOS نسخه ۲۶ مورد بررسی قرار گرفت، اما مدل قابلیت اجرا شدن به این روش را نداشت. در تبیین این موضوع می‌توان به حجم پایین نمونه [۲۲] و وجود یک گویه مشترک میان زیرمقیاس‌های دوری‌جو و دل‌مشغول (گویه ۶) اشاره کرد که اجرای مدل در نرم‌افزار Amos را ناممکن می‌ساخت، بنابراین از نرم‌افزار PLS جهت تحلیل مدل استفاده شد.

7. Mardia's normalized multivariate kurtosis value

حل تعارض منجر می‌شود که زیربنای طرح پرسش‌نامه شیوه حل تعارض او است [۹]. این ۵ شیوه عبارت است از: سبک یکپارچگی، سبک مسلط، سبک ملزم‌شده، سبک اجتناب‌کننده و سبک مصالحه [۹]. این پرسش‌نامه توسط لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافق هستم=۵ نمره‌گذاری می‌شود و در ایران نسخه ۲۸ سوآلی این پرسش‌نامه را حمید حقیقی و همکاران (۱۳۹۱) اعتباریابی کردند و آلفای کرونباخ به دست آمده برای خرده‌مقیاس‌های این پرسش‌نامه در دامنه ۰/۷ تا ۰/۷۵ است. پایایی این مقیاس نیز با استفاده از روش تصنیف ۰/۶۸ گزارش شد [۱۸].

پرسش‌نامه اعتماد در روابط بین فردی (IRS)

این پرسش‌نامه، مقیاسی خودسنجی است و برای بررسی میزان اعتماد بین فردی در روابط نزدیک توسط رمپل و همکاران طراحی شده است [۱۷]. اعتماد در این پرسش‌نامه، دارای ۲۶ گویه و ۳ زیرمقیاس پیش‌بینی‌پذیری، قابلیت اعتماد و وفاداری است که در نسخه فارسی آن به ۱۸ گویه کاهش داده شده است [۱۹]. ضریب آلفای کرونباخ مقیاس اعتماد در اعتبارسنجی که در ایران توسط فهیمه جاویدمهر و همکاران انجام شد، به‌طور کلی ۰/۸۲۱ و زیرمقیاس‌های آن به ترتیب، پیش‌بینی‌پذیری (۰/۳۲)، اعتماد (۰/۷۷) و وفاداری (۰/۸۱) گزارش شد. این مقیاس توسط لیکرت ۷ درجه‌ای از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۷ نمره‌گذاری می‌شود. باید توجه داشت که عبارات ۴، ۵، ۶، ۱۴ و ۱۸ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند [۱۹].

پرسش‌نامه مقیاس‌های رابطه (RSQ)

این پرسش‌نامه جهت بررسی سبک‌های دل‌بستگی در بزرگسالی با به‌کارگیری مفهوم بالبی از مدل‌های کاری درونی ساخته شده است که گریفین و بارتولومئو آن را در سال ۱۹۹۴ تهیه کرده‌اند. در این پرسش‌نامه ۴ سبک دل‌بستگی مورد بررسی قرار می‌گیرد: دل‌بستگی ایمن، هراسان، دوری‌جو و دل‌مشغول. این ۴ سبک در ۲ بعد معرفی شده‌اند: بعد خود و بعد دیگری. این پرسش‌نامه توسط لیکرت ۵ درجه‌ای از اصلاً با من متناسب نیست=۱ تا کاملاً با من تناسب دارد=۵ نمره‌گذاری می‌شود. گویه‌های شماره ۶، ۹ و ۲۸ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. این پرسش‌نامه ۳۰ سوآلی در ایران سارا صلواتی و همکاران بر روی ۱۰۰ نفر از دانشجویان با میانگین سنی ۴۰ سال هنجاریابی کردند و به دلیل

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار شرکت‌کنندگان بر اساس سن (سال) و طول مدت ازدواج (ماه)

متغیر	میانگین ± انحراف معیار
سن شرکت‌کنندگان (به سال)	۳۴/۷۵ ± ۶/۶۹
طول مدت ازدواج (به ماه)	۱۲۳/۰۴ ± ۸۶/۷۰

جدول ۲. توزیع شرکت‌کنندگان بر اساس جنسیت و سطح تحصیلات

متغیر	تعداد (درصد)
جنسیت	زن ۲۳۹(۶۸/۵۰)
	مرد ۱۱۰(۳۱/۵۰)
سطح تحصیلات	دیپلم ۶۰(۱۶/۱۹)
	فوق‌دیپلم ۲۷(۷/۷۴)
	لیسانس ۱۲۴(۳۵/۵۳)
	فوق‌لیسانس ۸۹(۲۵/۵۰)
	دکتری و بالاتر ۴۹(۱۴/۰۴)

مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالین ایران

غیرمعنی‌دار مقادیر حاصل برای شاخص ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد=۰/۰۱۷، شاخص نکویی برازش=۰/۹۸۵ و شاخص تناسب بهنجار=۰/۳۸۶ نشان‌دهنده برازش مطلوب مدل نهایی پژوهش بود (تصویر شماره ۱).

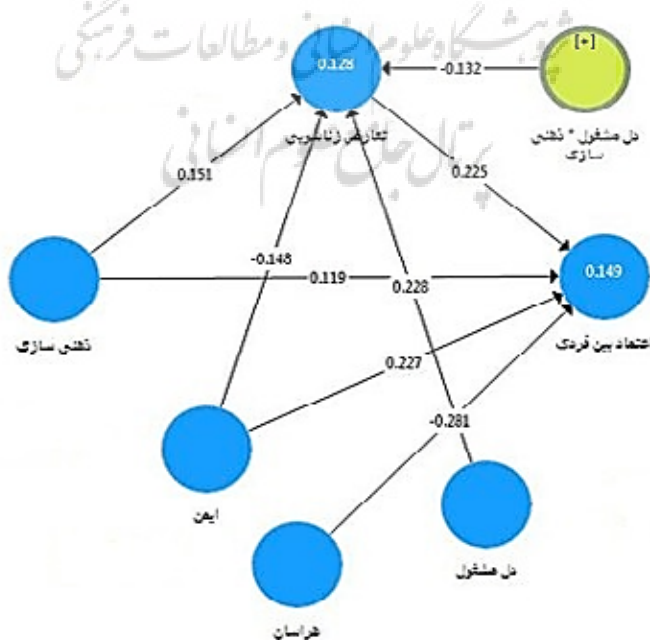
بحث

پژوهش حاضر با استناد به دانش روان‌شناسی اجتماعی و روان‌شناسی بالینی به بررسی عوامل احتمالی مؤثر بر اعتماد بین‌فردی در زوجین پرداخت که فرضیات آن بر دیدگاه‌های موقعیت‌محور و پویا در حوزه روابط بین‌فردی نزدیک تکیه دارد. موقعیت تعارضی می‌تواند شرایط خاصی را برای زوجین فراهم کند که آنان را به تأمل بر خود، شریک عاطفی و شرایط

به منظور برازندگی مدل ساختاری پیشنهادی، از شاخص ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد^۸، شاخص تناسب بهنجار^۹ و شاخص نکویی برازش^{۱۰} استفاده شد. برای شاخص ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد، مقادیر کمتر از ۰/۰۸ و برای شاخص تناسب بهنجار مقادیر بیشتر از ۰/۹۰ مطلوب است. مقادیر ۰/۳۶، ۰/۲۵ و ۰/۰۱ به ترتیب به‌عنوان قوی، متوسط و ضعیف برای شاخص نکویی برازش است [۲۳].

در نهایت، مقادیر به‌دست‌آمده شاخص‌های برازش مدل اولیه حاکی از همانند بودن مدل بود. پس حذف مسیرهای

- 8. Standardized Root Mean Square Residual (SRMR)
- 9. Normed Fit Index (NFI)
- 10. Goodness of Fit (GOF)

مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالین ایران

تصویر ۱. مدل نهایی پژوهش با ضرایب مسیر استاندارد

جدول ۳. شاخص‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

متغیر	میانگین \pm انحراف معیار	کمترین حد	بیشترین حد
اعتماد بین فردی زوجین	۸۷/۰۰ \pm ۲۰/۸۷	۱۹	۱۲۵
پیش‌بینی‌پذیری	۲۳/۲۲ \pm ۵/۲۳	۶	۳۵
قابلیت اعتماد	۱۲/۴۵ \pm ۷/۱۲	۵	۵
وفاداری	۸۷/۳۱ \pm ۱۰/۸۷	۸	۵۶
ذهنی‌سازی	۱۲/۰۰ \pm ۱۳/۶۶	۲۹	۹۸
اطمینان	۳۴/۷۹ \pm ۱۰/۳۴	۱۰	۶۳
عدم اطمینان	۱۹/۵۷ \pm ۵/۲۶	۷	۳۵
حل تعارض	۵۳/۵۹ \pm ۹/۹۷	۷۰	۱۳۱
سیک یکپارچگی	۶۳/۹۱ \pm ۳/۲۹	۱۷	۳۵
سیک مسلط	۴۸/۶۹ \pm ۴/۱۷	۶	۲۸
سیک ملزم‌شده	۲۶/۵۷ \pm ۴/۱۳	۵	۲۵
سیک اجتناب‌کننده	۱۱/۴۷ \pm ۲/۱۵	۸	۲۰
سیک مصالحه	۶۸/۹۳ \pm ۳/۲۰	۸	۳۰
ایمن	۹۷/۴۱ \pm ۲/۱۵	۶	۲۲
هراسان	۱۲/۱۶ \pm ۳/۱۳	۴	۲۰
دل‌مشغول	۵۰/۶۲ \pm ۲/۱۱	۴	۱۹
دوری‌جو	۹۰/۵۰ \pm ۲/۱۷	۶	۲۵

مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالین ایران

گفت با بهره بردن مناسب از این ابزار درونی که به افراد قابلیت نگرستن و تأمل ورزیدن در خود و دیگری را می‌دهد، می‌توان بسیاری از مشکلات به‌وجودآمده میان زوجین را کاهش داد و از تخریب‌های گاه‌غیر قابل ترمیم بعدی که تعارضات شدید بر جای می‌گذارند، جلوگیری کرد. این نتیجه همسو با پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه تعارضات و خشونت خانگی و درمان‌های مبتنی بر ذهنی‌سازی و اثرات آن بر شیوه تعاملات و ارتباطات بین‌فردی در شرایط دشوار و پرتنش است [۱۰، ۲۵، ۲۶].

از سوی دیگر اثر مستقیم و مثبت شیوه حل تعارض بر میزان اعتماد بین زوجین مورد تأیید واقع شد. این نتایج همسو با نتایج پژوهش رمیل و هولمز و ویزلکوئست و همکاران در حوزه تأثیرات الگوهای ارتباطی سازنده حین شرایط پرتنش بر میزان اعتماد زوجین است. براین اساس افراد با تکرار رفتارهای ارتباطی سازنده موجب می‌شوند زوجین رفتار یکدیگر را باثبات و از روی خیرخواهی تلقی کنند و اطمینان یابند که انگیزه‌های زیربنایی چنین رفتارهای سازنده‌ای درونی بوده و در جهت پاسخگویی به نیازهای آنان، مراقبت از آن‌ها و در جهت منفعت رابطه

به‌وجودآمده ملزم کند. با توجه به نتایج این پژوهش، اولین فرضیه یعنی اثر مستقیم و مثبت ظرفیت ذهنی‌سازی با شیوه حل تعارض مورد تأیید واقع شد. ظرفیت ذهنی‌سازی بعد از تولد کودک و در بستر رابطه دلبستگی شکل می‌گیرد. از این طریق مهم‌ترین ابزارهای لازم برای ارتباط با خود و دیگری مهم آموخته می‌شود [۱۵]. علاوه بر آن، در طی این تعامل متقابل و مداوم، کودک یاد می‌گیرد که چگونه حالات درونی دیگری و نمود بیرونی آن یعنی رفتارهایی که از او سر می‌زند را درک کند و بدان پاسخ دهد [۱۵].

عدم ارتباط مطلوب موجب تنش بسیار بالا در کودک می‌شود و سیستم عصبی او را نسبت به شرایط تنش‌زای ارتباطی بعدی حساس می‌کند [۲۴]. در این شرایط به‌جای فعال‌سازی مراکز مرتبط با ذهنی‌سازی کنترل‌شده، یعنی آنچه مطلوب ما در ارتباطات بین‌فردی است، مراکز مرتبط با ذهنی‌سازی خودکار فعال شده و این مسئله با مختل شدن خودتنظیمی، کژتنظیمی هیجانات، شیوه نامناسب حل مسئله به‌نگام مواجهه با تنش بین‌فردی در روابط بعدی در زندگی همراه است [۲۴]. می‌توان

پژوهشی ارائه شده، از میان الگوهای کاری درونی تنها الگوی کاری درونی دل‌مشغول به صورت منفی اثر تعدیل‌کنندگی بر رابطه میان ذهنی‌سازی و شیوه حل تعارض دارد و الگوهای کاری درونی بر هیچ‌کدام از روابط میان ظرفیت ذهنی‌سازی و شیوه حل تعارض، شیوه حل تعارض و اعتماد بین فردی زوجین، ظرفیت ذهنی‌سازی و اعتماد بین فردی زوجین اثر تعدیل‌کنندگی نداشت.

در تبیین عدم معناداری این روابط می‌توان به چند مورد اشاره کرد که عبارت است از: ماهیت ویژه روابط دل‌بستگی در بزرگسالی از جمله وجود الگوهای کاری درونی مختلف برای ابراهای مختلف یعنی والدین، خانواده، دوستان و شریک عاطفی و غیره و وجود گویه‌هایی که ممکن است ذهن افراد به هنگام پاسخ‌گویی به سؤالات را به افرادی غیر از همسر خود منحرف ساخته باشد، (برای مثال، خواهان روابط صمیمانه عاطفی هستیم، دیگران وقتی به آن‌ها نیاز داری، حضور ندارند و غیره)، تغییرپذیری این الگوها متناسب با ارتباطات فعلی و تجربیات فعلی افراد، تفاوت در شیوه‌ای که افراد با الگوهای کاری درونی مختلف در اشاره به مشکلات بین فردی مخصوصاً با منابع دل‌بستگی و شرایط تعارضی دارند و محدود و سوگیرانه بودن پاسخ‌های به دست آمده از پرسش‌نامه‌های خودگزارش دهی مرتبط با دل‌بستگی.

محدودیت‌ها و پیشنهادات پژوهش

یکی از محدودیت‌های هر پژوهش مسئله تعمیم‌پذیری داده‌ها است. در این پژوهش روش نمونه‌گیری جهت دسترسی به زوجینی که انگیزه و زمان کافی برای پاسخ‌دهی به سؤالات داشته باشند، به صورت در دسترس انتخاب شده است. بهتر است در پژوهش‌های بعدی نمونه‌گیری به صورت تصادفی انجام شود. همچنین عوامل بسیاری بر متغیرهای پژوهش اثرگذار هستند که از این موارد تفاوت‌های فرهنگی و جنسیتی در شیوه حل تعارض [۴۳]، الگوهای کاری درونی [۴۴]، نابرابری درصد شرکت‌کنندگان مرد (۳۱/۵ درصد) و زن (۶۸/۵ درصد) و وجود افراد با فرهنگ‌های مختلف ساکن در شهر تهران در این پژوهش است. علاوه بر این، عواملی از جمله شرکت در جلسات درمانی یا مشاوره زوج یا مشاجرات اخیر ممکن است پاسخ‌گویی به سؤالات را تحت تأثیر قرار دهد. از سوی دیگر ملاک‌های ورود و خروج که شامل محدودیت سنی و تحصیلی می‌شود، ممکن است تعمیم داده‌ها به گروه‌هایی که در این پژوهش لحاظ نشده‌اند را کاهش دهد. همچنین به این دلیل که موقعیت افراد در رابطه می‌تواند نوع ارتباط آنان و اعتماد آنان به یکدیگر را متفاوت کند، بهتر است گروه‌های یکدست‌تری برای سنجش انتخاب شوند. برای مثال، زوجین دارای فرزند/بدون فرزند، زوجین با سابقه جدایی/بدون سابقه جدایی، تازه عروس و دامادها و زوجین با سابقه تأهل بیشتر و غیره. پس مناسب‌تر است که در سایر پژوهش‌ها این عوامل کنترل و حتی به‌عنوان یک متغیر در نظر گرفته شوند.

بوده است [۲۷، ۲۸]. بنابراین می‌توان گفت شرایط تعارضی و شیوه‌ای که هر یک از زوجین با آن مواجه می‌شوند و سعی در برطرف‌سازی آن دارند، قابلیت آن را دارد تا میزان اعتماد زوجین به یکدیگر را تحت تأثیر قرار دهد. همچنین نتایج نشان داد که ظرفیت ذهنی‌سازی می‌تواند اثری مستقیم و غیرمستقیم از طریق میانجیگری حل تعارض بر میزان اعتماد بین فردی زوجین بگذارد. در ادبیات پژوهشی به‌طور مستقیم کمتر به این موضوع اشاره شده است و همچنین به رابطه میان ذهنی‌سازی و اعتماد معرفتی بیشتر توجه شده است، اما می‌توان این‌گونه تبیین کرد که در طی فرایند رشد، در صورتی که والدین دل‌بستگی ایمن و توانمندی ذهنی‌سازی خوبی داشته باشند، کودک در بستر این رابطه امن، دل‌بستگی ایمنی را شکل خواهد داد [۲۸].

بدین ترتیب احتمال آنکه آنان در بزرگسالی به دلیل داشتن دل‌بستگی ایمن، نسبت به نیازهای شریک عاطفی خود حساس‌تر باشند و رفتار با ثبات‌تری داشته باشند، بیشتر خواهد بود و چنین ارتباطی اعتماد را در طرف مقابل افزایش خواهد داد [۲۹]. علاوه بر این شرایط تنش‌زا بستری را برای محک زدن رابطه و میزان اعتمادی که می‌توان به شریک عاطفی داشت را فراهم می‌کند [۳] و افراد از طریق بهره‌مندی از ظرفیت ذهنی‌سازی به بررسی شرایط، خود و دیگری مهم می‌پردازند و این موضوع شیوه مواجهه آنان با شرایط تنش‌زای تعارض را تحت تأثیر قرار می‌دهد [۳۰، ۳۱] و چگونگی مواجهه آنان با تعارض و حل آن نیز اعتماد بین فردی را تحت تأثیر قرار خواهد داد [۲۷، ۳۲، ۳۳]. این مسئله بسیار حائز اهمیت است، زیرا با تکیه بر بهبود توانمندی ذهنی‌سازی زوجین می‌توان شرایط تعارضی را بستری برای ترمیم و حتی تقویت اعتماد میان آنان دانست.

در تبیین پرسش آخر باید گفت که از لحاظ نظری الگوهای کاری درونی ارتباط قوی با هر یک از مؤلفه‌های ظرفیت ذهنی‌سازی [۱۲، ۳۱، ۳۴، ۳۵]، حل تعارض [۱۵، ۳۶] و اعتماد بین فردی [۳۷ - ۳۹] دارد. سیستم دل‌بستگی مانند یک سیستم تنظیمی در شرایط دشوار عمل می‌کند [۴۰]. وجود نابسامانی در سیستم دل‌بستگی و الگوهای کاری درونی به دلیل تجربه رابطه‌ای ناامن با منابع دل‌بستگی اولیه، می‌تواند منجر به نابسامانی در شکل‌گیری ساختار خود، خودتنظیمی، تنظیم هیجان و مدیریت شرایط پرتنش و استرس‌زا شود [۴۰، ۴۲]. همسو با شکل‌گیری دل‌بستگی، در بستر این ارتباط توانمندی ذهنی‌سازی نیز در حال رشد و شکل‌گیری است و تجربیات ناگوار ارتباطی که در قالب الگوی دل‌بستگی ناایمن خود را نشان می‌دهد، می‌تواند به آسیب دیدن توانمندی و ظرفیت ذهنی‌سازی کودک منجر شود [۴۲].

چنین رخدادی می‌تواند به تغییر از ذهنی‌سازی کنترل‌شده به ذهنی‌سازی خودکار منجر شود [۴۱] و ارتباطات افراد، شیوه پاسخ‌دهی آنان به استرس‌های ارتباطی و حل مسئله و تعارض را به شدت تحت تأثیر قرار دهد [۱۰، ۴۱، ۴۲]، اما باتوجه به مدل

نتیجه‌گیری

باتوجه به نتایج به‌دست‌آمده، اثر مستقیم ظرفیت ذهنی‌سازی بر شیوه حل تعارض و اثر مستقیم شیوه حل تعارض بر اعتماد بین‌فردی در زوجین مورد تأیید واقع شد. همچنین اثر مستقیم ظرفیت ذهنی‌سازی و اثر غیرمستقیم آن از طریق میانجیگری شیوه حل تعارض بر اعتماد بین‌فردی معنادار شد. اثر تعدیل‌کنندگی الگوهای کاری درونی نیز بر روابط ظرفیت ذهنی‌سازی و شیوه حل تعارض، شیوه حل تعارض و اعتماد بین‌فردی، ظرفیت ذهنی‌سازی و اعتماد بین‌فردی نیز بررسی شد که تنها اثر تعدیل‌کنندگی الگوی کاری درونی دل‌مشغول بر رابطه میان ظرفیت ذهنی‌سازی و شیوه حل تعارض زوجین معنادار شد.

پیشنهاد بعدی برای پژوهش‌های آینده استفاده از روش‌های کیفی، ایجاد شرایط آزمایشی و نزدیک‌تر به واقعیت و مصاحبه‌ها، برای به‌دست آوردن داده‌های معتبرتر برای بررسی پیچیدگی‌های تعاملات میان زوجین به‌هنگام مواجهه با تعارض و پی‌بردن به شیوه ارتباطی آنان است. علاوه بر این، باتوجه به مدل نظری استفاده‌شده در این پژوهش که دیدگاهی موقعیت‌محور و پویا نسبت به اعتماد بین‌فردی دارد، بهتر است از روش عامل-شریک و تحقیقات طولی جهت بررسی روند تغییر اعتماد و بررسی چگونگی این تغییرات و عوامل مؤثر بر آن استفاده شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این پژوهش توسط کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران با کد IR.IUMS.REC.1401.501 تأیید شده است.

حامی مالی

این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه سارا بابایی در رشته روان‌شناسی بالینی، دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران است. این پژوهش هیچ‌گونه کمک مالی از سازمانی‌های دولتی، خصوصی و غیرانتفاعی دریافت نکرده است.

مشارکت‌نویسندگان

مفهوم‌پردازی، روش‌شناسی، گردآوری محتوی، تحلیل داده و نگارش پیش‌نویس اصلی: سارا بابایی؛ ویرایش و نظارت: محمود دهقانی و کمیل زاهدی تجربی.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

از شرکت‌کنندگان برای همکاری در این پژوهش قدردانی می‌شود.

References

- [1] Schneider IK, Konijn EA, Righetti F, Rusbult C. A healthy dose of trust: The relationship between interpersonal trust and health. *Personal Relationships*. 2011; 18(4):668-76. [DOI:10.1111/j.1475-6811.2010.01338.x]
- [2] Arikewuyo AO, Eluwole KK, Özad B. Influence of lack of trust on romantic relationship problems: The mediating role of partner cell phone snooping. *Psychological Reports*. 2021; 124(1):348-65. [DOI:10.1177/0033294119899902] [PMID]
- [3] Miller PJ, Rempel JK. Trust and partner-enhancing attributions in close relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 2004; 30(6):695-705. [DOI:10.1177/0146167203262803] [PMID]
- [4] Rusbult CE, Van Lange PA. Why we need interdependence theory. *Social and Personality Psychology Compass*. 2008; 2(5):2049-70. [DOI:10.1111/j.1751-9004.2008.00147.x]
- [5] Campbell L, Stanton SC. Adult attachment and trust in romantic relationships. *Current opinion in Psychology*. 2019; 25:148-51. [DOI:10.1016/j.copsyc.2018.08.004] [PMID]
- [6] Hogg MA, Vaughan GM. *Social psychology: An introduction*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc; 1995. [Link]
- [7] Rempel JK, Holmes JG, Zanna MP. Trust in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1985; 49(1):95-112. [DOI:10.1037/0022-3514.49.1.95]
- [8] Abbasi M, Sodani M, Rajabi G, Khojastehmehr R. [The effectiveness of intersystem approach to treating infidelity on women's trust affected by spouse infidelity (Persian)]. *Women and Society*. 2019; 10(38):62-39. [Link]
- [9] Afzalur Rahim M. Empirical studies on managing conflict. *International Journal of Conflict Management*. 2000; 11(1):5-8. [DOI:10.1108/eb022832]
- [10] Hayden MC, Müllauer PK, Gaugeler R, Senft B, Andreas S. Mentalization as mediator between adult attachment and interpersonal distress. *Psychopathology*. 2019; 52(1):10-7. [DOI:10.1159/000496499] [PMID]
- [11] Fonagy P, Anthony W. *Handbook of mentalizing in mental health practice*. Washington, D.C.: American Psychiatric Publishing; 2019. [Link]
- [12] Liljenfors R, Lundh LG. Mentalization and intersubjectivity towards a theoretical integration. *Psychoanalytic Psychology*. 2015; 32(1):36-60. [DOI:10.1037/a0037129]
- [13] El Ghannam MK. *Mentalization, attachment and quality of emerging adults' relationships [MA thesis]*. Cairo: The American University in Cairo; 2021. [Link]
- [14] Feeney JA, Karantzias GC. Couple conflict: Insights from an attachment perspective. *Current Opinion in Psychology*. 2017; 13:60-4. [DOI:10.1016/j.copsyc.2016.04.017] [PMID]
- [15] Crowley AK. *The relationship of adult attachment style and interactive conflict styles to marital satisfaction [PhD dissertation]*. Texas: Texas A & M University; 2010. [Link]
- [16] Fonagy P, Luyten P, Moulton-Perkins A, Lee YW, Warren F, Howard S, et al. Development and validation of a self-report measure of mentalizing: The Reflective Functioning Questionnaire. *PLoS One*. 2016; 11(7):e0158678. [DOI:10.1371/journal.pone.0158678] [PMID]
- [17] Drowgar E, Ashtiani A, Ashrafi E. [Validation and reliability of the Persian Version of the Mentalization Questionnaire (Persian)]. *Journal of Clinical Psychology*. 2020; 12(1):1-12. [DOI:10.22075/JCP.2020.18897.1745]
- [18] Haghighi H, Zarei E, Ghaderi F. [Factor structure and psychometric characteristics conflict resolution styles questionnaire Rahim (ROCI-II) in Iranian couples (Persian)]. *Counseling and Family Psychotherapy*. 2012; 1(4):561-34. [Link]
- [19] Javidmehr F, Honarparvaran N, Ghaderi Z. [Validation of the Persian Version of the Trust in Interpersonal Relationships Scale (Persian)]. *Quarterly Journal of Family and Research*. 2014; 11(2):21-36. [Link]
- [20] Salavati S, Motabi F, Sadeghi M. [Examining the validity and reliability of relationship scales questionnaire in Iranian culture (Persian)]. Paper presented at: International Conference on the Culture of Psychopathology and Education. 2 May 2017; Tehran, Iran. [Link]
- [21] Wulandari D, Sutrisno S, Nirwana MB. Mardia's skewness and kurtosis for assessing normality assumption in multivariate regression. *Enthusiastic: International Journal of Applied Statistics and Data Science*. 2021; 1(1):1-6. [Link]
- [22] Kline RB. *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford Publications; 2023. [Link]
- [23] Hair Jr JF, Hult GTM, Ringle CM, Sarstedt M, Danks NP, Ray S. *Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) using R: A workbook*. Berlin: Springer; 2021. [DOI:10.1007/978-3-030-80519-7]
- [24] Luyten P, Fonagy P. *The neurobiology of mentalizing. Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*. 2015; 6(4):366-79. [DOI:10.1037/per0000117] [PMID]
- [25] McCann D. Thinking under fire: Mentalization-based couple therapy for high conflict and domestically abusive couples'. *Journal of Clinical Psychology*. 2022; 78(1):67-79. [DOI:10.1002/jclp.23296] [PMID]
- [26] Gowhari S, Rasoul Zadeh Tabatabaei SK, Ghanbari S. [Investigating components of mentalization in the communication pattern of Iranian unsatisfied married people: Content analysis (Persian)]. *Clinical Psychology and Personality*. 2022; 20(2). [Link]
- [27] Wieselquist J, Rusbult CE, Foster CA, Agnew CR. Commitment, pro-relationship behavior, and trust in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1999; 77(5):942-66. [DOI:10.1037/0022-3514.77.5.942] [PMID]
- [28] Fonagy P, Steele M, Steele H, Moran GS, Higgitt AC. The capacity for understanding mental states: The reflective self in parent and child and its significance for security of attachment. *Infant Mental Health Journal*. 1991; 12(3):201-18. [DOI:10.1002/1097-0355(199123)12:3<201::AID-IMHJ2280120307>3.0.CO;2-7]
- [29] Caina L, Ying S, Rui T, Jia L. The effects of attachment security on interpersonal trust: The moderating role of attachment anxiety. *Acta Psychologica Sinica*. 2016; 48(8):989-1001. [DOI:10.3724/SP.J.1041.2016.00989]
- [30] Asen E, Fonagy P. Mentalization-based therapeutic interventions for families. *Journal of Family Therapy*. 2012; 34(4):347-70. [DOI:10.1111/j.1467-6427.2011.00552.x]

- [31] Hertzmann L, Abse S, Target M, Glausius K, Nyberg V, Lassri D. Mentalization-based therapy for parental conflict-parenting together; An intervention for parents in entrenched post-separation dispute. *Psychoanalytic Psychotherapy*. 2017; 31(2):195-217. [DOI:10.1080/02668734.2017.1320685]
- [32] Curşeu PL, Schruijer SG. Does conflict shatter trust or does trust obliterate conflict? Revisiting the relationships between team diversity, conflict, and trust. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*. 2010; 14(1):66-79. [DOI:10.1037/a0017104]
- [33] Piazhian Langroudi F. [The relationship between communication patterns and marital trust: Cyberspace users of Langrod city (Persian)]. *Journal of Social Work Research*. 2019; 3(10):233-33. [DOI:10.22054/rjsw.2016.9375]
- [34] Luyten P, Campbell C, Allison E, Fonagy P. The mentalizing approach to psychopathology: State of the art and future directions. *Annual Review of Clinical Psychology*. 2020; 16:297-325. [DOI:10.1146/annurev-clinpsy-071919-015355] [PMID]
- [35] Bouchard MA, Target M, Lecours S, Fonagy P, Tremblay LM, Schachter A, et al. Mentalization in adult attachment narratives: Reflective functioning, mental states, and affect elaboration compared. *Psychoanalytic Psychology*. 2008; 25(1):47-66. [DOI:10.1037/0736-9735.25.1.47]
- [36] Shi L. The association between adult attachment styles and conflict resolution in romantic relationships. *American Journal of Family Therapy*. 2003; 31(3):143-57. [DOI:10.1080/01926180301120]
- [37] Mikulincer M. Attachment working models and the sense of trust: An exploration of interaction goals and affect regulation. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1998; 74(5):1209-24. [DOI:10.1037/0022-3514.74.5.1209]
- [38] Fitzpatrick J, Lafontaine MF. Attachment, trust, and satisfaction in relationships: Investigating actor, partner, and mediating effects. *Personal Relationships*. 2017; 24(3):640-62. [DOI:10.1111/pere.12203]
- [39] Dibaji Froushani FS, Emamipour S, Mahmodi G. [The relationship between attachment styles and conflict resolution strategies on satisfaction marriage of women (Persian)]. *Journal of Thought & Behavior in Clinical Psychology*. 2009; 3(11):87-101. [Link]
- [40] Parada-Fernández P, Herrero-Fernández D, Oliva-Macias M, Rohwer H. Analysis of the mediating effect of mentalization on the relationship between attachment styles and emotion dysregulation. *Scandinavian Journal of Psychology*. 2021; 62(3):312-20. [DOI:10.1111/sjop.12717] [PMID]
- [41] Fonagy P, Luyten P, Strathearn L. Borderline personality disorder, mentalization, and the neurobiology of attachment. *Infant Mental Health Journal*. 2011; 32(1):47-69. [DOI:10.1002/imhj.20283] [PMID]
- [42] Bateman AW, Fonagy P. *Handbook of mentalizing in mental health practice*. Washington, D.C.: American Psychiatric Pub; 2019. [Link]
- [43] Greeff AP, de Bruyne T. Conflict management style and marital satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*. 2000; 26(4):321-34. [DOI:10.1080/009262300438724] [PMID]
- [44] Del Giudice M. Sex differences in attachment styles. *Current Opinion in Psychology*. 2019; 25:1-5. [DOI:10.1016/j.copsyc.2018.02.004] [PMID]

This Page Intentionally Left Blank

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی